

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

Kommissionens forslag til Rådets henstilling om udvikling af rammebetingelserne for socialøkonomien, KOM (2023) 316

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen fremlagde den 16. juni 2023 et forslag til rådshenstilling om udvikling af rammebetingelserne for den sociale økonomi. Målet er at fremme rammebetingelserne for socialøkonomien, herunder for socialøkonomiske virksomheder og andre virksomheder inden for sektoren med henblik på at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og fremme social inklusion.

Det skal bl.a. ske ved at støtte medlemsstaterne i at integrere den sociale økonomi i deres socioøkonomiske politikker og skabe støtteforanstaltninger samt et gunstigt miljø for sektoren. Medlemsstaterne anbefales at anerkende socialøkonomiens værdi og opfordres til at udvikle eller opdatere strategier til opfyldelse af rådshenstillingen.

Rådshenstillingen har i sig selv ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Regeringen hilser henstillingen velkommen som bidrag til at udvikle den sociale økonomi og fremme social inklusion på arbejdsmarkedet.

2. Baggrund

Socialøkonomien bidrager til at løse en lang række samfundsmæssige udfordringer i forbindelse med jobskabelse, inklusion på arbejdsmarkedet og til fremme af en bæredygtig udvikling. Socialøkonomien omfatter en lang række forskellige virksomhedsformer som f.eks. kooperativer og socialøkonomiske virksomheder. Virksomhederne drives ud fra et socialt og/eller miljømæssigt formål over profit, og hvor overskud reinvesteres til sociale og/eller miljømæssige formål i medlemmernes, brugernes, kollektivets eller lignendes interesser.

Forslaget til rådshenstillingen er en opfølgning på Kommissionens Handlingsplan for den sociale økonomi fra december 2021. Den danske sprogversion af forslaget forelå den 7. juli 2023.

Forslaget til rådshenstillingen er fremsat med hjemmel i TEUF-artikel 292, der giver hjemmel til at vedtage henstillinger, sammenholdt med artikel 149 om tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet og artikel 153, stk. 1, litra h) og j), om virkeliggørelse af målsætningerne i social- og arbejdsmarkedspolitikken, konkret bekæmpelse af social udstødelse. Forslaget skal vedtages ved kvalificeret flertal i Rådet.

3. Formål og indhold

Formålet med henstillingen er at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og social inklusion ved at vejlede medlemsstaterne i at fremme politikker og lovgivningsmæssige rammer for socialøkonomien baseret på tæt samarbejde med interessenterne i den sociale økonomi. Et andet formål med henstillingen er at stimulere en retfærdig og økonomisk bæredygtig erhvervsudvikling, der fremmer territoriell samhørighed på tværs af medlemsstaterne. Henstillingen har endvidere til formål at støtte gennemførelsen af handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Fremme adgang til arbejdsmarkedet og social inklusion gennem den sociale økonomi

Adgang til arbejdsmarkedet

Medlemsstaterne anbefales at fremme adgangen til arbejdsmarkedet ved at fremme kvalitetsjob for alle og samtidig forbedre arbejdsvilkårene og opkvalificering af personer på kanten af arbejdsmarkedet. Det bør bl.a. ske gennem samarbejder mellem socialøkonomiske virksomheder og traditionelle virksomheder og med jobcentre/lokale myndigheder. Ved at understøtte socialøkonomiske virksomheder og enheder samt sociale iværksættere og entreprenører skal integrationen på arbejdsmarkedet forbedres for kvinder og udsatte grupper.

Social inklusion

Medlemsstaterne anbefales at anerkende og støtte den sociale økonomis rolle med hensyn til at tilvejebringe tilgængelige sociale tjenester og plejetjenester samt boliger af høj kvalitet, navnlig for dårligt stillede grupper, sideløbende med de offentlige tilgængelige sociale tjenester.

Færdigheder

Medlemsstaterne anbefales at støtte uddannelse og kompetenceudvikling og dermed udnytte mulighederne for bredere rekruttering og minimere manglen på arbejdskraft. Særlig fokus bør være på at understøtte indsatser rettet mod unge uden uddannelse eller job samt på bl.a. opkvalificering af

udsatte grupper og personer med handicap. Der henstilles bl.a. også til at oprette nationale kompetencecentre for uddannelse i den sociale økonomi.

Social innovation, bæredygtig økonomisk udvikling og territorial samhørighed

Medlemslande henstilles at styrke den rolle som socialøkonomiske enheder spiller med hensyn til fremme af social innovation inden for lokal udvikling og beskæftigelse bl.a. ved at fremme samarbejde mellem sociale og lokalt forankrede aktører, traditionelle virksomheder, finansielle aktører, lokale organisationer og myndigheder. Det henstilles også til at sikre, at politikken for den sociale økonomi har forbindelse til bl.a. industripolitikken og omstillingen til en digital og cirkulær økonomi.

Udvikling af gunstige rammer for socialøkonomien

Medlemsstaterne henstilles til at udvikle rammevilkårene for socialøkonomien, som tilskynder stimulering af den sociale økonomi i strategier, netværk og gennem opkvalificering og uddannelsesprogrammer til fremme af forståelsen af den sociale økonomi.

Adgang til offentlig og privat finansiering

Det henstilles, at medlemsstaterne fremmer et miljø for social finansiering gennem brug af mange forskellige finansielle instrumenter. Der skal sikres muligheder for finansiering skræddersyet til de forskellige enheder inden for socialøkonomien herunder til startups m.v.

Adgang til markeder og offentlige indkøb

Medlemsstaterne henstilles til at tilskynde deres ordregivende myndigheder til at købe varer og tjenesteydelser strategisk for at opnå sociale virkninger. Dette skal ske gennem fuld udnyttelse, at de muligheder og fleksibilitet, der ligger i EU-reglerne for offentlige udbud.

Medlemsstaterne henstilles endvidere til at hjælpe de socialøkonomiske enheders adgang til markeder, hvilket f.eks. kan være gennem mentorordninger og partnerskaber med almindelige virksomheder eller operatører, der beskæftiger en andel af personer med handicap eller dårligt stillede arbejdstagere.

Statsstøtte

I tilfælde, hvor foranstaltninger i medlemsstaterne indbefatter statsstøtte, henstilles der til at gøre fuld brug af mulighederne til fremme af den sociale økonomi, herunder mulighederne for støtte til reintegration på arbejdsmarkedet og inklusion af personer med handicaps eller ved at udnytte mulighederne for at udvide støtteniveauet. Det henstilles endvidere til, at medlemsstaterne aktivt undersøger mulighederne for at udnytte fleksibiliteten i statsstøttere reglerne.

Beskatning

I forslaget henstilles til, at medlemsstaterne ikke stiller skattemæssige hindringer i vejen for udvikling af den sociale økonomi, samt at det vurderes om skattesystemerne i tilstrækkelig grad fremmer den sociale økonomis udvikling. Det foreslås at overveje skatteincitamenter for sektoren. Det henstilles samtidig til, at medlemsstaterne sikrer, at den socialøkonomiske sektor ikke udnyttes til skatteunddragelse, hvidvask af penge m.v.

Måling og forvaltning af sociale virkninger

Medlemsstaterne opfordres til at indarbejde metoder til måling af sociale virkninger i nationale politikker og strategier. Det foreslås at støtte virksomheder og organisationer i den sociale økonomi målrettet til måling af virkninger af socialt arbejde, der forbedrer virksomhedernes resultater og demonstrerer deres sociale indvirkning.

Synlighed og anerkendelse

Medlemsstaterne henstilles til at skabe synlighed om socialøkonomien bl.a. gennem certificering og mærkningsordninger og særlige ordninger rettet mod sektorer f.eks. i forhold til skat, udbud og indkøb. Medlemsstaterne henstilles til udbredelse og finansiering af kommunikationskampagner.

Medlemsstaterne opfordres også til at overvåge udviklingen af socialøkonomien og dens resultater. Det skal bl.a. gøres ved at stimulere forskning og indsamling af statistik og data bl.a. gennem fremme af samarbejdet mellem myndigheder og forskning på statistikområdet.

Gennemførelse, kontrol og evaluering

Kommissionen lægger op til, at medlemsstaterne udarbejder eller opdaterer strategier for den sociale økonomi inden for 18 måneder efter vedtagelsen af henstillingen. Medlemsstaterne henstilles til at overvåge og evaluere deres administrative og institutionelle struktur på alle forvaltningsniveauer med henblik på at sikre en succesfuld implementering af rådshenstillingen. Der henstilles bl.a. til at oprette lokale og/eller regionale kontaktpunkter for at fremme den socialøkonomiske sektor og deres adgang til finansiering.

Endelig opfordres medlemsstaterne til at rapportere om deres fremdrift i gennemførelsen af henstillingen senest fire år efter deres vedtagelser og igen efter fem år.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Rådet vedtager henstillinger, hvorfor Europa-Parlamentet ikke skal høres.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen fremhæver, at forslaget til rådshenstillingen er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, da det fastsætter centrale principper, som er særligt nyttige for medlemsstater, hvor sektoren er mindre udviklet, samtidig med at medlemsstaterne får fleksibilitet med hensyn til, hvordan de vil gennemføre henstillingen.

Regeringen er enig i, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Den sociale økonomi og de virksomheder og organisationer, der omfattes, er reguleret inden for den lovgivning, der gælder for de konkrete virksomhedsformer, sektorer, aktiviteter m.v. Det bemærkes, at socialøkonomiske virksomheder i Danmark frivilligt kan lade sig registrere som ”Registreret Socioøkonomisk Virksomhed” i henhold til lov herom (nr. 711 af 25/06/2014) og dermed anvende det tilknyttede RSV-mærke.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Der er tale om et forslag til henstilling fra Rådet uden lovgivningsmæssige krav, og den har dermed ikke umiddelbar indvirkning på dansk ret. Ved en eventuel dansk implementering af de enkelte initiativer i Rådets henstilling kan det kræve ny eller ændret dansk lovgivning.

Økonomiske konsekvenser

Rådshenstillingen har i sig selv ikke statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Ved udmøntning af henstillingen i konkrete initiativer vil disse forslags konsekvenser blive vurderet i forbindelse med regeringens stillingtagen hertil.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Rådshenstillingen skønnes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark. Fremme af den sociale økonomi ved opfølgning på henstillingen i Danmark kan have en positiv indvirkning på beskæftigelse og social inklusion samt bidrage til en social bæredygtig omstilling. Styrket samarbejde mellem den socialøkonomiske sektor og det øvrige erhvervsliv kan endvidere være et positivt bidrag til virksomhedernes arbejde med den bæredygtige omstilling.

8. Høring

Kommissionens forslag til Rådets henstilling har været sendt i høring i EU-specialudvalget for konkurrenceevne, vækst og forbrugerspørgsmål med frist for bemærkninger den 6. juli 2023. Der er indkommet bemærkninger fra Dansk Arbejdsgiverforening (DA).

Generelle bemærkninger

DA er overordnet positiv over for rådshenstillingen, herunder definitionen af socialøkonomi, som også kan omfatte profitsøgende virksomheder, som en del af det socialøkonomiske økosystem.

Specifikke bemærkninger

DA finder, at EU-tiltag angående socialøkonomiske virksomheder kræver vide rammer for tilpasning til en national kontekst, men støtter en større udbredelse af socialøkonomiske virksomheder, dog under nærmere angivne betingelser. Socialøkonomiske virksomheder må ikke være konkurrenceforvridende i forhold til det private erhvervsliv. Socialøkonomiske virksomheder må ikke ødelægge frivillig, udstøttet ansættelse af medarbejdere med nedsat arbejdsevne. DA finder, at jobcentrene ikke systematisk bør anvende socialøkonomiske virksomheder til aktivering og som alternativ til henvisning til et ordinært arbejde eller deltagelse i øvrige aktiveringstilbud.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at der er opbakning fra medlemsstaterne til det overordnede formål om at fremme rammebetingelserne for socialøkonomien. Set i lyset af henstillingens detaljeringsgrad og forslag om konkrete tidsfrister, forventes det, at der fra medlemsstaterne vil være et ønske om fleksibilitet, så vurdering og implementering af de enkelte henstillinger kan tilpasses de forskelligheder, der er mellem medlemsstaterne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter formålet med Kommissionens udkast til rådshenstilling om at understøtte rammevilkårene for socialøkonomien og målet om at skabe bedre adgang til arbejdsmarkedet og styrke den sociale inklusion.

Henstillingen understøtter løsninger på sociale og samfundsmæssige problemstillinger, der kan være til god inspiration for nationale eller lokale indsatser. Regeringen finder dog, at anbefalingerne om udarbejdelse af strategier samt om at evaluere og rapportere på fremdriften bør indeholde mere fleksibilitet, og at arbejdet med henstillingen ikke må føre til unødige administrative byrder for virksomhederne.

Regeringen er enig i, at skattesystemer ikke skal hindre udviklingen af den sociale økonomi. På erhvervsbeskatningsområdet er regeringen dog generelt forbeholden over for at indføre nye særregler for bestemte virksomheder og sektorer

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.